

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:46
sssjournal.com

pp.5542-5563
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 23/08/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 13/10/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 13.10.2019

“AFACANLAR SINIFI” ANİMASYON FİLMİ VE KÖK DEĞERLER ¹

“AFACANLAR SINIFI” ANIMATION FILM AND ROOT VALUES

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8872-8973>

Türkçe Öğretmeni. Şeyma DOĞAN

İstanbul/TÜRKİYE
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3456-6489>

Türkçe Öğretmeni. Rumman Emine ÖNER

İstanbul/ TÜRKİYE
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6779-5539>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1798>

Reference : Murat, M., Doğan, Ş. & Öner, R.E. (2019). ““Afacanlar Sınıfı” Animasyon Filmi ve Kök Değerler”, International Social Sciences Studies Journal, 5(46): 5542-5563.

ÖZ

Küreselleşen dünya her alanda insanoğlunu yakından etkilemiştir. Teknolojinin hızlı gelişimi sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasi alanlarda olduğu kadar tıp, hukuk, sanat gibi alanları da etkilemiş, bireyin ve toplumların fark etmeden yaşantılarını etkileyen bu gelişmeler, alışlagelmiş hayatın ötesinde yeni imkanlar ve ihtiyaçlar ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaçlar çerçevesinde eğitim, bütün alanlardan daha fazla sorumluluk üstlenmek zorunda kalmıştır. Adil bir hukukun sağlanması, bilinçli bir ekonominin kullanılması, sağlıkta doğru kararların verilebilmesi, güvenilir bir siyasetin sürdürülmesi, toplumdaki ahlaki yapının düzeni de eğitime bağlıdır ve eğitim yolu ile geliştirilebilir. Eğitim fakültelerinde bireyin geleceğe hazırlanması pek çok yönden ele alınır. Bunlardan en önemlisi kişilik geliştirmektir. Okuma alışkanlığının az olduğu ülkelerde özellikle Türkçe öğretmenleri, teknolojinin fırsatlarından faydalanarak ve animasyonlar üzerinde çeşitli uygulamalar ve etkinlikler gerçekleştirerek, bireyde olumlu yönde kişilik geliştirmeye yardımcı olmalıdır. Animasyonlar, okul öncesi dönemden itibaren bütün çocukların dikkatini çekmekte, bilinçli ve bilinçsiz aileler de buna izin vermektedir. Yeni neslin, ilk defa Oxford sözlüğünde kullanılan gerçek ötesi (post-truth) ile değerlerin manipüle edilmesine, bireysel ve toplumsal tehlike ve savaşlardan korunmasına, daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürebilmek için ihtiyacı olan bilgiye yönelik eğitilmesini sağlamak Türkçe öğretmenliğinin amaçlarının başında gelmektedir. Bu çalışmada Milli Eğitim'in belirlediği kök değerler açısından Afacanlar Sınıfı dizisinin ilk yirmi bölümü doküman analizi yöntemi ile incelenmiş ve eğitim programlarında kullanılabilirliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Millî Eğitim'in belirlemiş olduğu kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

Bu kök değerlerin incelenmesinden sonra Batı kaynaklı animasyonlar ile arasındaki fark ve benzerlikler üzerinde durulmuştur. Bu mukayese, evrensel ufku gelişmesini etkilediği kadar kültürler ve kimlikler arasındaki farkın önemini de ortaya koyacaktır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, animasyon, kök değerler.

ABSTRACT

The globalizing world has affected human beings closely in every field. The rapid development of technology has affected not only socio-cultural, economic and political fields but also medicine, law and art. These developments affecting the lives of individuals and societies imperceptibly have created new opportunities and needs beyond the ordinary life. Within the framework of these needs, education had to shoulder more responsibilities than the other fields. Ensuring a fair legal environment, creating the right economic structure, making the right decisions in health, maintaining a reliable policy can only be improved through education. Also, the moral structure in society depends on education.

In our country where the rate of reading interest is low, especially Turkish teachers help the individuals develop positive personality by using the opportunities of technology and performing various programs and activities on animations. Animations

¹ Bu çalışma 2.Uluslararası Mardin Artuklu Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde tebliğ olarak sunulmuştur.

attract the attention of all children starting of the preschool period, and both conscious and unconscious families allow their children to watch them. The primary goal of Turkish teaching is to protect the new generation not only from the manipulation of the values such as ‘post-truth’ used in the Oxford dictionary for the first time, but also from individual and social dangers by providing them with information necessary to lead a healthier and happier life.

In this study, the first twenty chapters of ‘Afacanlar Sınıfı’ series were examined with document analysis method in terms of root values determined by the Ministry of National Education. The usability of this animation series in educational programs was tried to be determined. The root values determined by the Ministry of National Education are justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness.

After examining these root values, the differences and similarities between Western and Turkish animations were emphasized. This comparison will display the development of the universal horizon as well as the importance of the differences between cultures and identities.

Keywords: education, animation, root values

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Heidi ve benzeri birkaç animasyon filminden sonra çağımızda hızla gelişen ve önemli bir sektör olan bu alan için akademik çalışmaların henüz yeterli olduğu görülmemektedir. Bu sebeple animasyon filmlerin çalışılmasında özel bir yöntem ve ölçek bulunmamaktadır. Animasyon filmler, tema açısından hikâye, masal, fabl türlerine yakın olmasından dolayı içerik çalışmasında bunların yöntem ve tekniklerinden yararlanılabildiği gibi, seriye sahip olan dizilerin doküman ve envanter olarak kabul edilip bu alandaki yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir. Bu alandaki akademik çalışmalar arttıkça animasyon filmlere özel yöntem, metot, teknik ve ölçekler gelişecektir.

Bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi araştırmanın hedeflerine yönelik verilere ulaşmada dokümanların incelenmesi ile gerçekleşir (Çepni, 2009). Bu yöntem, yapılan çalışmanın amacını gerçekleştirmek için kaynakları temin etme, okuma, okuduklarından notlar çıkarma ve elde edilen bulgulardan hareketle değerlendirmelerde bulunma aşamalarını kapsar. Popüler medya, TV, film, radyo, gazeteler, edebi çalışmalar, fotoğraf, çizgi film ve son zamanların gözdesi olan internet, kurumsal veri kaynağı olarak kabul edilir (Çev: Turan, 2013).

Yerli yapım olan Afacanlar Sınıfı animasyon dizisinin ilk yirmi bölümü doküman analizi ile MEB’nin belirlediği on kök değer açısından incelenerek eğitimdeki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. GİRİŞ

İnsan sözcüğü, Arapçada ‘üns’ kökünden gelmektedir; yani ne kadındır ne erkektir. Mesele kız ya da erkek çocuk büyütme değil insan yetiştirmek olmalıdır (Mehdiyev, 2018).

İyi bir insan yetiştirmenin ve olmanın temeli de kuşkusuz çocuğa kazandırılacak olan değerlerden geçmektedir.

“Değer” kavramı Türk Dil Kurumu’nda “bir şeyin değdiği karşılık, kıymet; bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Türk Dil Kurumu’nun tanımında da belirtildiği üzere değerleri tanımlarken değerler toplumsal ve bireysel açıdan önemli olduğu için eğitsel, ekonomik, kültürel, psikolojik, sosyolojik, hukuki, siyasi, dini bir yönü olduğuna değinilmiştir. Tanımlar tek yönlü olmamakla beraber bazı tanımlarda bu kavramların hem dini hem ekonomik veya hem toplumsal hem bireysel yönü de ele alınmıştır.

Değerler, kişinin yaşamında ya da sosyal kurumların işleyişinde referans noktası olan, toplumsal yapıdaki değişimle beraber önemi değişen veya idealize edilen oluşumlardır (Akt: Kaya, 2018).

Değer, bir toplum, bir inanç ya da bir ideoloji içerisinde insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahi kaynaklı her türlü görüş, düşünüş, davranış ve kuraldır (Akt: Bilis, 2014).

Değerler, toplum yaşamının ilham kaynağı olduğu gibi aynı zamanda anlamıdır da. Toplumda güzel düşüncelerin ve davranışların yaygınlaştırılması, kötü ve olumsuz düşünce ve davranışların ise, iyi ve olumlu düşünce ve davranışlara dönüştürülmesinin sağlanmasının temelinde değerler eğitimi yatmaktadır (Turan&Ulusoy, 2016).

Yukarıdaki tanımlar, değerlerin birey ve toplum için çok yönlü bir acil ihtiyaç olduğunu gösterir. Düşünce ve davranışların yönlendirilmesi ile ilgili olan bu görüşler gösteriyor ki değerler eğitimi olmadan eğitim tamamlanmış olmaz. Eğitimde bu alan Türkçe öğretmenliğinin programında ders olarak programlanmalı, ders içerisinde kullanılacak beceriden daha fazlasına yer verilmelidir.

Günümüzde insanlığın yaşadığı ahlâki sorunlar sadece bireysel düzeyde kalmamıştır. Bireysel olarak başlayan sorunlar zamanla toplumsal problemler haline gelmektedir. Toplumlara ilgilendiren sıkıntılar ise küreselleşen dünyada herkesi ilgilendirmektedir. Bu nedenle değerler eğitimi evrensel bir niteliğe sahiptir (Akt: Dam&Karataş, 2014).

“Değerler Eğitimi” kavramı da kuşkusuz yeryüzünde tezahür eden pek çok şey gibi “ihtiyaç”tan ortaya çıkmış bir ifadedir. Sadece ülkemizde değil, dünya üzerindeki diğer ülkelerin kendi toplumlarında yaşadıkları yozlaşma sorununa çözüm üretmek amacıyla böyle bir kavram ortaya atılmıştır (Akt: Gülden, 2015).

Değerler eğitimi, bütün dünya ülkelerinde her türlü toplumsal sorunun çözülmesinde hatta sorunların oluşmamasında aranan tutum ve davranışları geliştirmek için kullanılır. Hukuki davaların düşük olması o toplumun değerler eğitimindeki başarısına bağlıdır. Değerleri kullanan bir toplumda en azından ahlaki bir çatışma söz konusu olmaz.

Okullarda öğrencilere değerler eğitiminin verilme nedenlerinden birisi bireylerin “Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları[dır]” (Akt: Dağı&Alptekin&Kaplan, 2018).

Ülken de değerlerin temelinde bir ihtiyaç yattığını belirtmiş ve bu iki kavramı ilişkilendirmiştir.

Genel olarak değerlerin hareket noktası, ihtiyaçtır (...) Değer deyince, bizim kendisine muhtaç olduğumuz, kendisini aradığımız, bizi tamamlayan bir şeyi anlarız (Ülken, 2016).

Küreselleşme ile dünyanın bir ucundan bir ucuna ulaşılabilir olması, farklı milletlerin ve farklı kültürlerin iletişimini mecburi kılmıştır. Bu mecburiyet değerler eğitimi, son yılların üzerinde durduğu önemli bir konu haline getirmiştir. Hunlardan, Göktürklerden bu yana tarih sahnesinde var olan Türkler, uzun yıllar üç kıtaya yayılmış olarak yaşarken hukuku, sanatı, siyaseti vb. ile değerler eğitimi bilim dalı veya ders olarak almamışken birey ve toplum olmayı bilmişlerdir. Değerler eğitimi, bir sosyal eğitim unsurudur. Kültürün içinde vardır. Birey doğduğu andan itibaren içinde yaşadığı toplumun kültürü ile beraber değerlerini de öğrenir. Toplumda değerler zayıfladığı zaman bireyde de değerler zayıflar. Bireyde zayıfladığı zaman toplumda da zayıflar. Kısacası değerler eğitimi, sosyal öğrenme ile gerçekleşir, bunun için de o toplumda öncelikli olarak öğretmeni, sanatçısı, siyasetçisi, sporcusu ve diğer toplumun elit tabakası dikkatli yaşamak zorundadır.

Değer erozyonunun giderek arttığı bir dönemde kaybolan değerleri yeniden hatırlamak, gelişen dünyaya uyum sağlarken içinde bulunulan medeniyet ve kültür dairesine ait birtakım güzellikleri muhafaza etmek için değerlerin tekrar tekrar işlenmesi ve hatırlatılması elzemdir (Arslan&Yılmaz, 2014).

Toplumun fertlerini birbirine yaklaştıran, bir arada tutan, toplumun devamını sağlayan temel yargılar olan değerler, kişilerin ekseni etrafında bulunan ve onların çevresindeki insanlarla karşı karşıya oldukları yüzlerini oluşturur (Demir&Özdemir, 2013).

Değerlerin kaybolması, bireyin psikolojik açıdan aidiyetliğinin de kaybolması demektir. İçselleştirilmiş değerlerle bir arada yaşayan fertler, çok ulvi bir aidiyetlik yaşar. Bireyin yetişmesinde verilmesi gereken temel duygular güven, sevgi ancak aidiyetlik üzerinde rahatlıkla sağlanabilir. Ailesinin bir mensubu olması, ailesinin verdiği güven ve sevgiyi sağlar. Okulunun bir mensubu olması, orada hissedeceği güven ve sevgiyi sağlar. Aynı kültür içinde yaşanan değerler, sayısına bakılmaksızın bir aradakileri kalabalık olmaktan toplum olmaya geçirir. Millet tanımında var olan din, dil, ırk belirleyiciliği gibi değerler de bir toplumun karakterini belirler. Bu sebeple eğitim fakültesinin asıl sorumluluğu olan değerler eğitimi sadece Türkçe öğretmenliğinin değil eğitim fakültesinin diğer alanlarında özellikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliğinde en az iki dönem ders olarak işlenmelidir.

Toplumun sosyal normları, kültürü, inançları, ahlak anlayışı ve idealleriyle doğrudan ilişkili olan değerler, kalbi besleyen damarlar gibidir. Kalbi besleyen damarlarda yaşanan bir problemin kalp krizine sebep olması gibi değerlerde bir kriz yaşandığı zaman sarmal bir biçimde kültür, kimlik ve kişilik krizi ortaya çıkabilir (Akt: Yapıcı&Kutlu&Bilican, 2012).

Değerlerin yeni nesillere aktarılması geçmişte çoğunlukla ebeveynler ve yakın çevre tarafından sağlanabilirken, kültürler arası iletişim ve etkileşimin hızla arttığı günümüzde artık bu yolla gerçekleştirilmesi çok zor olmaya başlamıştır. Neredeyse hayat boyu sürmesi gereken değer kazanma/kazandırma eğitimi, değişen aile yapıları ve farklı kültürlerin etkisine açık hayatlar dolayısıyla daha da zorlaşmıştır (Kurtoğlu, 2019).

Toplumun iskeletini oluşturan unsurlardan olan değerler, bireyleri en iyi, en güzel, en uygun ve en adil olana götüren yollardır ve değerler ne kadar sağlam olursa inanç da o kadar güç kazanır (Akt: Özyürek&Kaya&Yeşil&Karadaş, 2018).

Gelişen veya değişen çağa göre ayak uydurmak da önemlidir. Bu değişim veya gelişim içinde değerler de haliyle kendini yenileyecektir. Türklerin atlı olarak savaşıp, göçebe olarak yaşadıkları dönemde babanın aileye bağlanması ve toprak edinmeden vazgeçmemesi adına “büyüklerin yanında çocuk sevmeme” adeti bir değer olarak günümüzde tamamen hükmünü kaybetmiş, çocuğun babaya olan ihtiyacı öne çıkmıştır. Değerler, rastgele oluşmamış, toplumun yaşantısında uzun yıllar edinilen tecrübe ile ortaya çıkmıştır ve her değer kendi dönemi içinde mutlaka bir anlamı ve mantığı vardır. Önemli olan değerlerin yine aynı mantık ve anlam çerçevesinde tamamen reddedilerek ya da tamamen kabul edilerek değil, yeniden şekillendirilerek veya ihtiyaç duyulduğunda yeni bir değer ortaya koyarak yaşaması ve yaşatılmasıdır. Değerlerin akıl ve mantığa dayandığı kadar maneviyata da dayanan bir alt yapısı vardır. Bu değerlerin çocuklara eğitim olarak verilmesi, kuru bir bilgiden daha çok ilgi alanlarını tespit ederek, çocuk edebiyatından yararlanarak animasyonlar ile kullanılması teknolojinin getirdiği bir kolaylıktır.

Değerler ile insanlar arasındaki ilişki karşılıklıdır; değerler insanları, insanlar değerleri yaşatır. Ancak değerler genç-yaşlı, kadın-erkek, okumuş-okunmamış, zengin-fakir gibi sosyal kategorilere göre farklı düzeylerde algılanmaktadır. Gerçekten de değerlerle insan davranışları arasındaki ilişki tek yönlü ve bire bir değildir, değerlerin sosyal hayatta gerçekleşmesi karmaşık bir süreçtir. Sürecin bu komplike verisine “tutum” denmektedir (Aydın, 2003).

Kasapoğlu'nun aktardığına göre kişiliğin oluşmasında ve bilişsel sistemde değerler daha merkezi bir yer işgal ederler ve bu nedenle de davranışların olduğu kadar tutumların da belirleyicisidirler. Tutumlar, değerlerin bir ifadesidir (Akt:Kasapoğlu, 2018).

Değer algılarının ve yargılarının bugün bu kadar azalması konusunda elbette ki küreselleşmenin topluma olan etkisi göz ardı edilemez. Kişiliğin gelişiminde bir beş yıl, on yıl öncesi ile günümüz arasında uçurumlar vardır. Değerlerin süreç ile etkileşimi olduğu kadar, günümüzdeki teknolojinin insana hâkim olması gerçeği de değerlerin değişimindeki etkiyi artırmaktadır. Disiplinler arası çalışılarak değerlerin süreçteki doğru yönlenmesi sağlanabilir. Çizgi film ve animasyonlar, geniş bir hedef kitleye sahip oldukları için değerlerin bu yol ile eğitimi çok daha kolay olabilir.

Müslüman kültürde daha dün cömertlik erdem iken bugün tüketim toplumunun kıskacında israf her geçen gün çoğalmaktadır (Yapıcı, 2009).

Dahası geleneksel yapıda var olan şükür duygusu sahip olmanın önemsendiği tüketim toplumunda kaybolmaya yüz tutmuştur. İnsanlar artık sahip olduklarına şükreden değil sahip olamadıklarına haset eden bir ruh hâli içinde sosyal ilişkilerini sürdürme eğilimi göstermektedir (Yapıcı, 2009).

Alvin Toffler (1970) gibi yazarların ifadesi ile “kullan at” toplumunun ortaya çıkışının işaretleri 1960'lı yıllarda belirmeye başlamıştı. Bunun anlamı sadece üretilmiş malları atmak değildi; aynı zamanda değerlerin, hayat tarzlarının, istikrarlı ilişkilerin, şeylere, binalara, yerlere, insanlara ve eyleme ve olma konusunda öğrenilmiş tarzlara bağlılığın da atılabilmesi anlamını taşıyordu (Akt: Yazıcı, 2013).

Günümüzün değer algılarını değiştiren küreselleşme unsurunun yanı sıra medyanın etkisini de göz ardı etmek doğru olmayacaktır.

Medyanın etkisiyle yıllar önce değer noksanlığı olarak görülen pek çok şey, günümüzde artık olağan kabul edilebilmektedir. Bu durum medyanın dolayısıyla sosyal medyanın insanların değer yargılarını değişime uğrattığını göstermektedir (Akt: Ayaydın&Ayaydın, 2018).

Nitekim sosyal medya artık toplumsal hassasiyetlere dikkat edilmeden her dileyenin video paylaştığı, istenmeyen içerikli paylaşımların had safhaya ulaştığı bir ortam hâlini almıştır. Artık ilkokulda okuyan öğrencilerin dahi akıllı telefonlar maharetiyle kolaylıkla ulaştığı bu ortamlar toplumların temelini oluşturan aile yapısını ve sosyal ilişkileri derinden sarsmaktadır (Karadaş&Cemal, 2017).

Değer kazandırma sürecinde başarılı olabilmek için değerlerin içeriğinin belletilmesi ya da değerlerin ezberletilmesi yeterli değildir. Çünkü değerlerin bireyin davranışlarına yön verebilmesi için içselleştirilmesi gerekmektedir (Akt: Çelikkaya&Seyhan, 2016).

Tanımdan hareketle değerlerin aynı zamanda bireysel bir yönü de vardır ve aslında değerleri içselleştirme süreci öncelikle bireyden geçmektedir. Bu süreçte bireylerin çevrelerindeki canlı-cansız varlıklara karşı

tutumları da önemli bir yer taşımaktadır. Sosyal medyada takip edilen facia haberleri, gazetelerin üçüncü sayfa haberleri, o toplumdaki hukuki davaların boyutunu gösterir. Günümüzde bu tip olayların arttığı bir gerçektir. Birinci kademe eğitiminin mecburi ve yüksek olmasına rağmen bu sorunlar eğitimdeki yetersizlikleri göstermektedir. Değerlerin doğru verilmesi, eğitimdeki açığı kapatacaktır. Bilgiye her zaman, her yerden ulaşılabilmesi için öğretmenin öncelikli vazifesi çocuğu bilgi yarışına sokmak değil, doğru yaşamayı öğretmek olmalıdır. Yanlış tercihlerin bir bedeli olduğunu, hırsların önüne geçmek için vicdanın gerekliliğini, değerler ile yaşamının manevi bir yüceliğe sahip olduğunu öğretmen bilmeli ve öğretmelidir.

Kişinin kendi davranışlarını içerisinde bulunduğu toplumun ve bireylerin yararına düzenleyebilmesini, iyi ve doğru olana ulaşması için düşüncelerini ve davranışlarını kontrol edebilmesini sağlayan vicdani ölçütlerdir (Akt:Kurtoglu, 2019).

Epictetus'un "çocukluk insanın anavatanıdır" vecizesinde açıkça ortaya konulduğu üzere, her inşa sürecinin bir başlangıcı olduğu gibi insan yetiştirmenin de başlangıç noktası, çocukluk evresidir (Mehdiyev, 2018).

Bir çocuğun içinde yaşadığı düşünceler, duygular hep çevresinin, ailesinin, yurdunun, ulusunun vb. düşünceleri ve duygularıdır. Çocuğun kendi yaşamı aile ruhunun içine karışmış olarak hemen tümüyle saklı kalmaktadır (Akt: Bilis, 2014).

Değerlerin kazanılmasında önemli rol oynayan ailelerin değer konusunda çocuklarını eğitecek yeterli bilgiye sahip olması kadar değerleri aktarma gücüne de sahip olmaları gerekmektedir (Akt: Neslitürk&Özkal&Dal, 2015).

Okullar, ailede kazanılan değerlerin daha da pekiştirileceği ve yeni bazı değerlerin kazanılacağı ortamlardır. Ailede olduğu gibi okulda da değerler eğitiminin yaşantıların bir parçası haline getirilerek verilmesi en uygun olan yoldur (Akt: Aktepe&Tahiroğlu, 2015).

Değişen dünya düzeninde ait olduğu toplumun değerlerini benimseyen, koruyan aynı zamanda evrensel değerlere de sahip olan bireylerin yetiştirilmesi zorunluluk haline gelmiştir (Kolaç, 2010).

Değerlerin aile veya okulda verilme tercihi yapılamaz. Eğitim, okul, aile ve sosyal hayat olarak üçlü bir saça ayağında gerçekleşir. Özellikle temel beceriler, öz bakım ve değerler, ailenin ve okulun birlikte sorumluluk aldığı eğitimidir. Yukarıdaki tanımlardan da anlaşıldığı üzere çocuk, belli bir yaştan sonra okul ve aile içinde bir bütün olarak vardır. Sınırlı olarak da sosyal hayatta yer alır, ama sosyal hayattan öğrenecekleri de okul ve ailesinden öğrenecekleri kadar önemlidir. Çocuk için hastahane, pastahane, kütüphane, çocuk parkı veya bir oyun alanı gibi yerler, doğal öğrenme ortamlarıdır. Bunların dışında hem faydası hem zararı görülen teknoloji, çocuk dünyasında geniş bir kitleye hâkim olduğu için aile, okul ve sosyal hayatın önüne geçmiştir. Aile de okul da iş birliği içinde bu imkânı fırsata çevirerek çocuğun eğitiminde kullanılmalıdır.

Fakat Aydın'a göre çocuğun okul öncesinde duyguları geliştirilmemiş ve doğru yönlendirilmemişse, çocuğa okul tarafından verilen bilgiler çocuk tarafından ezberlenecek ve bunu kendine mal edemeyecektir. Çocuk iyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışı teorik olarak öğrenip ezberlediği halde yalan söyleme, rüşvet çalma, kişisel çıkarını her şeyden üstün tutma gibi birçok kötü davranışı başarı sayacaktır (Aydın, 2010).

Çizgi film ve animasyonlar üzerine geliştirilen metot ve teknikler de eğitimde kullanılmalıdır. İçerikte çocuğa değerlerin verilmesine dikkat edilmelidir.

Öğretmenler ise değerlerin temel taşıyıcısıdır. Öğretmenlerin değer yargılarını kendi öğrencilerine öğretmeleri sebebiyle öğrencilerin değer yargılarının bir yönüyle öğretmenlerinin değer yargılarını yansıttığı söylenebilir (Akt: Yapıcı, Kutlu, Bilican, 2012).

Teknolojinin bu denli gelişimi, eğitim alanında pozitif bir şekilde değerlendirilmeli ve eğitim-öğretim sürecinde hedeflenen amaçlara ulaşmada medya, eğitim sistemi ile bütünleştirilerek olumlu yönde gelişme ve değişmelerin gerçekleşmesine yardımcı olunmalıdır.

Medyadaki son gelişmeler ve teknolojinin imkanları, Milli Eğitim'in müfredata yerleştirmesi kadar öğretmenin de bu konuda bilinçli ve hazırlıklı olması gerekmektedir. Eğittiği neslin günlük hayatına hâkim olan çizgi film ve animasyonlarını takip ederek üzerinde eleştirel düşüncelerini sağlamalıdır.

Karaboğa'nın Giroux'tan aktardığına göre çocukların günlük yaşamını dolduran bu filmler, toplumsal değerleri ve rolleri öğretmede aile, okul ya da dini kurumlardan daha güçlüdür (Akt: Karaboğa, 2017).

Animasyonun yüklendiği bu görev, çocuğun eğitim süreci içerisindeki kişilik gelişimini istenildiği şekilde mesajlarla yönlendirebilmektedir (Akt: Karakuş, 2015).

Çocuklara sunulan materyallerin, izletilen çizgi film ve animasyonların da çocuklar üzerinde bir etkisi bulunmaktadır. Bu yüzden bu eğitim öğretim amaçlı kullanılan materyallerin hem içerik hem de fiziki açıdan doğru bir şekilde seçilmesi ve aktarılması oldukça önemlidir.

Millî Eğitim Bakanlığı da fertlere kazandırılması hedeflenen değerleri ilk ve orta öğretimde verilen derslerin müfredatlarına serpiştirmiş ve değerlerin bu dersler ve üniteleri yardımıyla yeni nesillere aktarılması hedeflenmiştir (Kurtoğlu, 2017).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer edinen, öğrencilere kazandırılması amaçlanan değerler şunlardır; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerlere ilişkin tutum ve davranışlar ise şu şekildedir:

1. Değer eğitiminin bütün eğitimin nihai gayesi ve ruhu olduğu, ayrı bir müfredat veya konu/öğrenme alanı olarak görülmemeli, bu bakımdan okullar ve öğretmenler, değerleri müfredatların bütünleyici bir parçası (mütemmim cüzü) olarak ele almalı ve uygun yaklaşımları kullanarak öğrencilerine kazandırmalıdır.
2. Değerler yalnızca müfredatlarda yer alan lafızlar olmaktan çıkarılmalı, öğrencilere okul içinde ve dışında değerleri pratiğe dönüştürmeleri için uygun ve etkili fırsatlar sağlanmalıdır.
3. Değerlerin anlamlı ve kalıcı olması için öğrencilere kazanımların içerik boyutu (konu) ile ilişkilendirilerek ve konu anlatımından ziyade öğrencilerin akıl yürütme, sorgulama, araştırma, yorum yapma, bağlantı kurma ve değerlendirme becerilerini kullanabilecekleri drama, rol oynama vb. çalışmalarla aktarılmalıdır.
4. Öğrencilerin kendilerini güvende hissedebilecekleri, destekleyici, toplum bilincini geliştiren, karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.
5. Değerlerin aktarılması sadece sınıf veya okul ortamı ile sınırlı kalmamalı, okul-aile iş birliğinin sağlanmalıdır (MEB, 2017).

Millî Eğitim'in verdiği kök değerler, işlevsel olarak çok rahat anlaşılabilir. Bazıları adından daha kapsamlıdır. Örneğin, vatanseverlik kök değeri şehit olma, vatani için can verme algısı ile yaygın olmasına rağmen bunun dışında da işlevler taşır.

“Vatan” kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından “yurt” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011). Daha genel anlamı ile vatan; “bir kimsenin doğup büyüdüğü; bir milletin hâkim olarak üzerinde yaşadığı, barındığı, gerekirse uğruna canını vereceği toprak”; vatanseverlik ise “yurdunu, milletini büyük bir tutku ile seven, bu uğurda her türlü özveriye katlanan (kimse), vatansever, vatanperver” (MEM, 2016) şeklinde daha geniş kapsamlı tanımlanmıştır. Vatanseverlik ile ilgili birçok düşünürün, eğitimcinin şimdiki ve gelecek nesillere verdiği öğütleri de literatürde yer almaktadır. Bunlardan birkaçına eğitimi hayatında ön planda tutan İsmail Gaspıralı'nın “*Millete hizmet etmek istiyorsan, elinden gelen işle başla.*” ve ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “*Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır.*” (MEM, 2016) sözleri örnek verilebilir.

Bu yüzden değer aktarımı sürecinde çocukların öncelikle “insan” olmanın gerekliliklerini yerine getirebilmeleri konusunda belirlenecek ve uygulanacak olan materyallerin eğitim-öğretim sürecindeki taşıdığı önem paha biçilemezdir.

YouTube üzerinden çocuklara sunulan “Afacanlar Sınıfı” adlı animasyon dizisi, “Söz Ola Çocuk” yapımcısı tarafından çocuklara günümüzün yitirilen değerlerini yeniden kazandırabilmek adına, eğitim ve öğretim amaçlı hazırlanarak bu olumsuz etkinin azalmasını yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 1. "Afacanlar Sınıfı" Animasyon Dizisi Logosu

Bu çalışmada ise çocukları eğlendirirken aynı zamanda onlara manevi değerleri öğretme amacı ile oluşturulmuş "Afacanlar Sınıfı" adlı animasyon dizisinin ilk yirmi bölümü, Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğrencilere kazandırılması amacıyla belirlediği on kök değer çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmada incelenen bölümler ise şunlardır:

- 1. Bölüm: "Sünnetleri Öğreniyoruz"
- 2. Bölüm: "Kim Başkan Olacak?"
- 3. Bölüm: "Çiçekler ve Arılar"
- 4. Bölüm: "Selam Vermek"
- 5. Bölüm: "Rahmet Yağıyor"
- 6. Bölüm: "Yardımlaşmak Güzeldir"
- 7. Bölüm: "Rüya'nın Hayali"
- 8. Bölüm: "Boş Duranın Camı Sıkılır"
- 9. Bölüm: "Şefkat'in Duası"
- 10. Bölüm: "Hayvanları Sevelim"
- 11. Bölüm: "İsraf Haramdır"
- 12. Bölüm: "Her Yer Tertemiz"
- 13. Bölüm: "Kar Yağıyor"
- 14. Bölüm: "Kalemlik"
- 15. Bölüm: "Dünyadaki İlk Ev"
- 16. Bölüm: "Merhamet"
- 17. Bölüm: "İyilik"
- 18. Bölüm: "Bakış Açısı"
- 19. Bölüm: "Araştır"
- 20. Bölüm: "Yeşil Yapraklar"

Çocuklar karakterlerini şekillendirirken, sosyal hayata uyum sağlarken, toplumdaki davranış kalıplarını öğrenirken uygun modelleri taklit ederler. Bu modeller bilgi taşıyan her şeydir (anne-baba, arkadaş, sanatçı, sporcu, siyasetçi, TV, gazete, radyo vs.) ve bu modeller içinde çocukları en çok etkileyen çizgi film karakterleridir (Akt: Yorulmaz, 2013).

Ailesinin onayladığı özellikleri gören, kendisi de aynı onayı almak isteyen çocuk bir süre sonra bunu temsil eden diğer kişiyi kendine örnek almaya başlayacaktır. Bu yüzden çocukların izlediği filmler/çizgi filmler, oyuncaklar çocuklar üzerinde sanıldığından daha etkilidir (Oktay, 2019).

Seçtiği karakterin yerine geçen çocuk, o karakterin bakış açısını anlamaya çalışır. Bu tür oyunlar sayesinde çocukların sadece zihinsel ve yaratıcı düşünme becerileri gelişimleri değil aynı zamanda empati duyguları da gelişim gösterir. Çocuklar yerine geçtiği kahramanın nasıl baktığını, konuşma stilini, düşünce yapısını ve davranışlarını keşfetmesi gerekir (Demiral&Yamaner&Süklüm, 2016).

Böylece çocuk kendi kişisel bilinci, çalışması ya da yetenekleri ile değil, tamamen farklı etkilenmelerle büyüyünce "O" (o her neyse) olmak istemektedir (Yağlı, 2013).

Çocuklara yönelik bu filmlerin eğlendirirken eğitmek işlevi de çizgi filmlerin içeriğinden ve onu oluşturan kahramanlara verdiği kişiliğinden kaynaklanmaktadır (Samur&Demirhan&Önkol&Soydan, 2014).

Çocuklar için maruz kaldıkları ve hoşlanmadıkları durumlar söz konusu olabilir. Örneğin bir aşı olayı veya annenin çalışma mecburiyeti, çocuğun bilincinde anlamlı bir cevap bulamaz. Çizgi film ve animasyonlardaki benzeri olaylar, onlar için bir öykünme ve rahatlama sebebidir.

Özellikle günde yaklaşık dört saat televizyon karşısında kalan çocuğun kültürel etkileşim konusunda çizgi filmlerdeki davranış kalıplarını, düşünce tarzlarını, model olabilecek kişilerin genel özelliklerini benimsemesi kaçınılmazdır (Oruç&Tecim&Özyürek, 2011).

Şiddet içerikli çizgi filmler nasıl çocukların şiddete meyillerini artırıyor, sevgi içerikli çizgi filmlerinde çocukları olumlu yönde etkileyecektir. Çünkü çocuklar izledikleri karakterlerin, çizgi film kahramanlarının davranışlarını sergilerler onları taklit ederler (Akt: Koçak, 2016).

Günümüzde çizgi film karakterleri çocukların gülmesini sağlamak amacıyla birbirlerine silahla ateş eder, saldırır vb. durumdadırlar. Bu durum çocuğa ne kadar sevimli gelse de onu, arkadaşlarıyla yaşayabileceği herhangi bir probleme şiddetle çözüm getirmesi gerektiği şeklinde düşündürebilir (Muslu, 2015).

Sosyal öğrenme, rol/model ve örnek olayları eğitimde önemli konulardır. Çizgi film ve animasyonlar ile çocuk bunları rahatlıkla kullanabilecektir.

Tom ve Jerry çizgi filmine bakıldığında her iki karakterin birbirleri ile devamlı olarak uğraştıkları ve Tom'un gerek kitap gerekse demir gibi nesnelere Jerry'nin kafasına defalarca vurduğu görülmektedir. Fakat bu şiddet karşısında Jerry'e hiçbir şey olmaz. Bu durum çocukların zihninde, şiddet gören bir canlının zarar görmeyeceği konusunda bir algı oluşturmaktadır.

Çocuk kendine empoze edilenlerin doğru ya da yanlış olduğunu ayırt edemez. Kendisine sunulan mesaj hoş bir kurgu, sevimli kahramanlar ve akıcı bir anlatımla verince düşünce süzgecinden geçirilmeden kabul edecek, hayatının ilerleyen yıllarını bunlara göre şekillendirecektir (Acar&Temizyürek, 2014).

İzletilen çizgi film ve animasyonların sebep-sonuç, neden-sonuç gibi kazanımlarına dikkat edilmeli, hoş, eğlence amacı ile çizgi film ve animasyon izletilmemelidir. Eğer izletiliyor ise üzerinde değerlendirme yapılmaya gidilmelidir. Yanlış göstergelerde empati yaptırılarak, vicdani sorumluluk öğretilmelidir.

Bu yüzden çocuklar izledikleri çizgi filmlerdeki karakterleri rol model olarak benimsemektedirler (Akt: Hamarat&İşitan&Özcan&Karaşahin, 2015).

Sadece çizgi film ve animasyon dizileri değil, çocukların doğrudan maruz kaldığı ve çocuklara yönelik oluşturulan çocuk edebiyatı ürünlerinin de özenli bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.

Çocuklar, kitaplarında kendi yaşlılarının başlarından geçen olayları dinlerken, seyretmekten de çok zevk alırlar. Kahramanların çocuk olduğu kitaplara resimlemelerin renkli ve sevimli olması, ayrıca fazla detaylı olmayan çizgilerle oluşturulması gerekir. Resimler, onların yaşlarına göre dünyayı algılayış biçimlerine uygun, dönemlerine özgü ayrıntılar taşımalıdır (Gönen&Karakuş&Uysal vd., 2016).

Çocuk kitaplarındaki resimler; açık, anlaşılır ve konuya uygun olmalıdır. Ayrıca resimlerin renkleri, konuyu desteklemeleri, metindeki betimlemelere uygun olmalıdır (Akt: Gönen&Uygun&Erdoğan vd., 2012).

Özellikle çocukların ilgisini çekebilmek ve dikkatlerinin uzun süreli olmasını sağlamak açısından hem çocuk kitaplarında hem de çocuklara yönelik hazırlanan animasyon veya çizgi dizilerde yer alan görsel özelliklere özen gösterilmelidir.

Resimlerde anlam çizgilere yüklenmiştir. Yazı hep belirli bir şey söyler. Resim ise söylemeyi çocuğun kendisine bırakmıştır (Taşdelen, 2016).

"Afacanlar Sınıfı" çizgi film ve animasyon dizisi çocuk edebiyatında resimlendirme yönündeki kriterlere göre biraz zayıf kalmaktadır. Okul öncesi kriterlerine uygun olan bu seri, onların ihtiyaç duyduğu daha fazla renk ve daha fazla harekete sahip olmalıdır. İçerik olarak güzel işlenmiş olan bu serinin resimlendirme yönünden özelliklerine dikkat edilmelidir.

"Afacanlar Sınıfı" adlı animasyon dizisinin jeneriği için hazırlanan müziğin içeriği ve kullanılan görsellerin de birbiri ile uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Örneğin Güçlü'nün yardımsever olması, yaşlı bir kadının karşıya geçmesine yardım ettiğini gösteren bir görselden, Şefkat'in ise merhametli oluşu, evinde kuşuna yuva yaptığı bir görselden anlaşılabilir.

Hem karakterlerin isimleri hem de bu karakterlerin özellikleri (Bilgin'in doğrudan yana olması ve doğruları söylemesi, Şefkat'in merhametli, Güçlü'nün yardımsever olması, Meraklının araştırmayı sevmesi vb.)

jenerik müzikte yer almakta ve seçilmiş olan bazı karakterlerin isimlerinin de doğrudan kök değerleri simgelediği görülmektedir.

Aynı zamanda bu müzik ve içeriği animasyon filmi hakkında da çocuklara ve ebeveynlerine ne izleyeceklerine dair ufak ipuçları da vermektedir.

3. ANİMASYON DİZİSİNDE ANALİZ EDİLEN DEĞERLER

3.1. Adalet

3.1.1. İkinci bölüm:

Afacanlar sınıfının henüz bir sınıf başkanı yoktur ve bir sınıf başkanı seçmeye karar verirler. Bu seçimin oylama ile gerçekleştirilmesi öğrencilere karşı herhangi bir haksızlığı önlemiş ve her öğrenciye bu hakkın tanınması ve onların da bu hakkı kullanması dolayısıyla adaletten söz edilmiştir. Adalet ile hukuk kavramı birlikte geliştirilmiştir.

Sınıf başkanı olan Güçlü ve Latif'in yaşadığı fikir ayrılıkları öğretmen tarafından çözümlenmiş ve öğretmen, mevcut düzenin yöneticinin olan düzene olumsuz bir etki yaratacağını başından bilmesine rağmen öğrencilerin bu durumu yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanımıştır.

3.1.2. On ikinci bölüm:

Okulda eğitim ve öğretim gören öğrencilerin yedikleri ve içtikleri gıdaların ambalajlarını yerlere atması sonucunda Rüya, bilinçli davranarak bu durumu okul müdürüne anlatmış ve okul müdürü ise haftanın bir gününü tüm okul öğrencilerinin temizlikten sorumlu olması ve bu konuda daha duyarlı olmalarını sağlamak için temizlik günü ilan etmiştir. Burada sadece bir kişinin değil, herkesin temizlikten sorumlu olması adaleti temsil etmektedir.

3.1.3. On sekizinci bölüm:

Hikmet Öğretmen, ders çalışmaması sonucunda sınavdan düşük not alan Latif'i dersten geçirmeyerek diğer öğrencilerin haksızlığa uğramasını engellemiş, adaletli davranmıştır.

3.2. Sevgi

3.2.1. Birinci bölüm:

Sınıf başkanları arasında yaşanan çatışmanın sonucunda öğretmen, eğer evrenin birden fazla yaratıcısı olsaydı böyle bir düzenin oluşmayacağını ve bu nedenle Allah'ın bir olduğu örneği ile konuyu pekiştirerek öğrencilerin konuyu daha iyi anlamalarını sağlamış ve öğrenciler de bu fikri desteklemişlerdir. Burada hem öğretmenin hem de öğrencilerin Allah'a karşı bir sevgisi olduğu anlaşılmaktadır.

3.2.2. Üçüncü bölüm:

Rüya'nın derste kurmuş olduğu hayalinde çiçeklerle ve arılarla iletişim kurmak istemiş ve onlara sevgiyle yaklaşmıştır.

3.2.3. Altıncı bölüm:

Okul bahçesinde diğer karıncalardan ayrı kalan karıncayı gözlemleyen afacanlar sınıfı, başka bir karıncanın ona yemek getirerek yardım ettiğini görür ve bu durumu öğretmenlerine sorarlar. Öğretmenleri ise Allah'ın tüm varlıkların içinde sevginin olduğunu ve bu sevgi nedeniyle yardım etmenin beraberinde geldiğini söyler. Hem sevgi hem de yardımseverlik değerlerine bu bölümde değinilmiştir. Aynı zamanda çocukların hayvanlara karşı beslediği sevgi de göz ardı edilmemelidir.

3.2.4. Yedinci bölüm:

Ders sırasında hayallere dalan Rüya, kuşlara yer vermekle beraber onlar gibi uçabildiğini, kuşların da insanlar gibi konuşabildiğini hayal etmiştir. Rüya aynı zamanda kurduğu düste hayvanlara olan sevgisine böylelikle yer vermiştir.

3.2.5. Sekizinci bölüm:

Meraklı, canı sıkılan ve ne yapacağını bilemeyen Aymaz'ı çilek fidanlarını dikmesi konusunda teşvik etmiş ve bunun üzerine Aymaz, fidanları ekmiş ve sonrasında fidanların çiçek açtığını görmüş ve bitkilerine karşı sevgi beslemeye başlamıştır. Bu durum, Aymaz'ın çiçeklerini sularken "canlarım" ifadesini kullanmasından ve her akşam uyumadan önce fidanlarını düşünmesinden anlaşılmaktadır.

3.2.6. Dokuzuncu bölüm:

Şefkat'in okula gelmemesi sonucunda sınıf arkadaşlarının onu merak edip evine gitmesi, öğrencilerin birlik ve beraberlik içinde olduklarının ve birbirlerine karşı duydukları sevginin bir göstergesidir.

3.2.7. Onuncu bölüm:

Şaka yapmayı sevmesi ile bilinen Latif, bu kez bir köpeği korkutmaya çalışmış ve arkadaşları ise Latif'in bu davranışının yanlış olduğunu ona anlatmıştır. Buradan anlaşılıyor ki animasyon dizisinde yer verilen karakterlerin neredeyse çoğu hayvanlara karşı bir sevgi beslemekte ve bu değer de yine hayvan-çocuk ilişkisi üzerinden verilmektedir.

3.2.8. On beşinci bölüm:

Aymaz'ın dedesi ona, uzun bir yolculuğa çıkacağını ve dünyadaki ilk eve gideceğini söylemiştir fakat dünyadaki ilk evin neresi olduğunu Aymaz bilmiyordur. Bunun üzerine dedesinin onları bırakıp gideceğini düşünerek üzülür. Bu durum da Aymaz ile dedesi arasında bir sevgi bağının olduğunu ve bu bağın güçlü olduğunu göstermektedir.

3.2.9. On altıncı bölüm:

Hayvanlara olan sevgisi ile bilinen Şefkat, okul bahçesinde aç bir kediye rastlamış ve onu her gün beslemeye devam etmiştir. Ardından Şefkat, Rüya'ya da hayvanlara olan hassasiyeti nedeni ile durumu anlatmış ve yiyeceğini paylaşması için ona ricada bulunmuştur.

3.2.10. On sekizinci bölüm:

Bilgin, bisiklet sürdüğü sırada yolda duran kediyi ezmek için bisikletin yönünü değiştirip bir kaza yapmış ve bacağını sakatlamıştır. Hastanede tedavi gördüğü sırada Bilgin'e ninesi refakat etmiş ve ona masal okuyarak sevgisini belli etmiştir.

3.3. Saygı**3.3.1. Birinci bölüm:**

Aymaz, dedesinin yanında görgü kurallarına uygun bir biçimde oturmakta ve büyüklerine karşı saygısı sözsüz bir biçimde de izleyiciler tarafından algılanmaktadır.

Karşıdan karşıya geçmekte zorlanan yaşlı bir kadına yardım etmek isteyen Güçlü, öncelikle selam vererek iletişime başlamış ve ona yardım etmesi konusunda izninin olup olmadığını sormuştur. Burada hem iletişim hem de insanların mahremiyeti açısından saygı değeri işlenmiştir.

3.3.2. Dördüncü bölüm:

Oyuna dahil edilmeyen Güçlü, kendini ve isteğini doğru bir şekilde ifade edemediği ve selam vererek iletişim kurmaktan çekindiği için bu durumu karşı tarafın suçu olarak görür ve bunu kendine yapılan bir saygısızlık olarak algılar. Oysa ki selam vermeyen odur ve onlar için intikam planları yapmaya başlar. Fakat selam vermeden iletişim kurmaya çalışan Güçlü, diğer arkadaşları ile oyun oynayan grubun yanına giderek iletişime selam vererek başlayarak, oyuna dahil edilirler. Buradan anlayabiliriz ki sorunun temelini kendimizde aramadığımız sürece, hep başkasında kabahati aramaya devam ederiz. Dolayısıyla bu bölümde kişiler arası iletişime değinilmiş bu iletişimin temeli de "saygı" ya dayandırılmıştır. Çünkü iletişim öncelikle saygı ile başlar, saygı ile biter.

3.3.3. Beşinci bölüm:

Devamlı şaka yapma huyu ile bilinen Latif, uykuya dalmış olan Aymaz'ı el şakası ile rahatsız etmeye çalışmış ve arkadaşının rahatsız olacağını bile bile bu davranışı gerçekleştirmiştir.

3.3.4. Dokuzuncu bölüm:

Şefkat'in İnci adını verdiği kuşunun hasta olduğunu öğrenen Hikmet Öğretmen, durumu merak ettiği için Şefkat'in evine gitmiş ve Şefkat'in babasına selam vererek konuşmayı başlatmıştır. Hikmet Öğretmen'in bu davranışı ile kişilerarası saygıya değinilmiştir.

3.3.5. On dokuzuncu bölüm:

Arkadaşları ile futbol oynayan Meraklı, üstlendiği kalecilik görevi ile ilgili araştırma yapmasına rağmen iyi oynayamayınca arkadaşlarının tepkisine maruz kalmış ve arkadaşları bu duruma ve Meraklı'ya saygı göstermeyerek yanından ayrılmışlardır.

3.3.6. Yirminci bölüm:

Sıcak havada ağaçtaki yaprakların nasıl kuru kaldıklarını merak eden ve bunu Nazif Amca'ya sormak isteyen Meraklı ile Bilgin konuşmaya selam vererek başlamışlar ve böylece karşısındaki insana karşı olan saygılarını belli etmişlerdir.

3.4. Sorumluluk

3.4.1. Birinci bölüm:

Hikmet Öğretmen'in öğrencilerin sünnetleri öğrenmeleri için her birinin bir sünneti günlük hayatlarında uygulamaya geçirmesini istemiş ve her öğrenci sorumluluğunun farkında olarak ödevlerini gerçekleştirmişlerdir. Örneğin, Latif'in arkadaşına şaka yapacakken bunun doğru olmadığını fark edip sakasından vazgeçmesi, Güçlü'nün karşıdan karşıya geçen yaşlı bir insana yardım etmesi vb.

3.4.2. İkinci bölüm:

Bu bölümde yer alan sınıf başkanlığı seçiminde, aday öğrenciler arasında kimin başkan olacağına dair sınıftaki öğrencilere sunulan tercih hakkı, onların kararlarının sonucunda oluşacak veya oluşması muhtemel sonuçların sorumluluğunu almalarını sağlamaktadır.

Yine aynı bölümde Aymaz karakteri gereği sürekli derslerde uyuyan, öğretmenini dinlemeyen bir karakterdir. Öğrenci olmanın beraberinde getirdiği bazı sorumlulukların bilincinde değildir.

Güçlü ve Latif'in sınıf başkanı olması sonrasında Güçlü lavaboya gideceği için Latif'ten sınıfa göz kulak olmasını ister ve Latif, başkan olmanın sorumluluklarını yerine getirmez, sınıfın konuşmasına izin verir.

Öğretmenin derse geç gelmesi sonucunda Latif, sınıf arkadaşlarının biraz daha teneffüs yapmasını istemesine rağmen Güçlü, sorumluluğunun bilincinde olarak diğer sınıfların rahatsız olabileceği ihtimalini göz ardı etmez. Yani sınıf başkanı olan iki öğrenciden biri sorumluluğunun farkındayken, diğeri bunu ihmal etmiştir.

3.4.3. Üçüncü bölüm:

Ders esnasında çiçekleri ve arıları hayal eden Rüya bu hayalinde çiçeklerin özlerini alan arıların neden bal yaptıklarını çiçekler için öğrenmek ister fakat ne çiçekler neden öz yaptıklarını ne de arılar bu özlerden bal yaptıklarını bilmezler. Hikmet Öğretmen ise öğrencilerine aslında bu dünyada herkesin neden yaptığını bilmesede bir sorumluluğu olduğunu, Allah'ın bizi bu şekilde yarattığını açıklayarak dini değerleri öğrencilere kazandırmaya çalışır.

3.4.4. Dördüncü bölüm:

Oyuna dahil edilmeyen Güçlü, kendini doğru bir şekilde ifade edemediği ve selam vererek iletişim kurmaktan çekindiği için bu durumu karşı tarafın suçu olarak görür ve bunu kendine yapılan bir saygısızlık olarak algılar. Oysa ki selam vermeyen odur ve diğer insanlara karşı olan sorumluluğunu yerine getirmemiştir.

3.4.5. Beşinci bölüm:

Sınıftaki tüm öğrencilerin boş zamanı vardır ve her birinin canı sıkılmıştır. Bunun üzerine Meraklı, bu boş zamanını değerlendirip araştırma yapmaya başlamıştır. Okulda bulunduğu süre zarfında içinde bulunduğu mekânın ve öğrencilik vasfının sorumluluklarını yerine getirmiştir.

Yağmurun aniden başlaması ile Bilgin'in uyarısına karşı kimse yanına şemsiye vb. eşya almadan bahçeye çıkmış ve Güçlü hasta olmuştur. Hikmet Öğretmen, öğrencilerine Allah'ın bu bedeni bize emanet verdiğini ve kendimize iyi bakmamız gerektiğini hatırlatarak, öğrencilerin kendi bedenlerine karşı bir sorumluluklarının olduğu mesajını da vermiştir.

3.4.6. Altıncı bölüm:

Okul bahçesinde karıncalarla ilgilenen arkadaşlarına dersin başlamak üzere olduğunu hatırlatan Bilgin, öğrenciliğin vermiş olduğu sorumluluğu yerine getirerek hem kendisinin hem de arkadaşlarının derse geç kalmamasını sağlamıştır.

3.4.7. Yedinci bölüm:

Ders dinlemesi gereken sırada hayaller alemine dalan Rüya, öğretmenin ona sorduğu soruyu duymamıştır.

3.4.8. Sekizinci bölüm:

Meraklının teşvikiyle çilek fidanları dikmeye başlayan Aymaz, fidanlarına karşı bir sorumluluk üstlenmiş ve her sabah, ihmal etmeden fidanlarını sulamaya devam etmiştir. Aynı zamanda hem doğaya karşı olan sorumluluğunu hem de farkında olmadan dini görevini de yerine getirmiştir.

3.4.9. Dokuzuncu bölüm:

Şefkat, kuşunun hastalanması sonucu onu veterinere götürmüş ve beslediği hayvana karşı olan sorumluluklarını hem tıbbi hem dini yönden yerine getirmiştir.

Şefkat'in İnci adını verdiği kuşunun hasta olduğunu öğrenen Hikmet Öğretmen, durumu merak ettiği için Şefkat'in evine gitmiş ve Şefkat'in babasına selam vererek konuşmayı başlatmıştır. Böylece sorumluluğunu yerine getirmiştir.

3.4.10. Onuncu bölüm:

Hayvanları korkutmaya ve onlara zarar vermeyi düşünen Latif'e karşı bütün sınıf arkadaşları, ona bu düşüncesinin yanlış olduğunu hem insan olmanın sorumluluğu hem de arkadaşlık olgusunun kişilere yüklemiş olduğu sorumluluk dolayısıyla anlatmışlardır.

3.4.11. On ikinci bölüm:

Bahçe temizliğinden sorumlu olan Nazif Amca sadece mesleki zorunluluktan değil, aynı zamanda temizlik yapmaya hem dini açıdan hem bireysel yönden dikkat ettiği ve bu eylemden zevk aldığı için çevreye karşı olan sorumluluğunu yerine getirmektedir.

Öğrenciler ise yedikleri ve içtikleri gıdaların ambalajlarını yerlere atarak hem iyi bir vatandaş olmanın sorumluluklarını hem de çevreye karşı olan vazifelerini yerine getirmemişlerdir. Bu durum karşısında Rüya, bilinçli davranarak bu durumu okul müdürüne anlatmış ve okul müdürü ise haftanın bir gününü tüm okul öğrencilerinin temizlikten sorumlu ve bu konuda daha duyarlı olmalarını sağlamak için temizlik günü ilan etmiştir.

3.4.12. On üçüncü bölüm:

Öğretmenleri ile kayak yapmaya giden öğrenciler hep birlikte kayak yapmaya başlamışlar ve o sırada hayvanlara olan ilgisi ve hassasiyeti ile bilinen Şefkat, bir tavşan görerek öğretmeni ve arkadaşlarının onu merak edeceğini düşünmeyerek üzerine düşen sorumluluğu unutmuştur.

3.4.13. On altıncı bölüm:

Hayvanlara olan sevgisi ile bilinen Şefkat'in okul bahçesinde aç bir kediye rastlaması ve onu her gün beslemeye devam etmesinin ardından Şefkat, Rüya'ya da hayvanlara olan hassasiyeti nedeni ile durumu anlatmış ve yiyeceğini paylaşması için ona ricada bulunmuştur. Fakat her ikisi de ailelerinin okulda beslenmeleri için onlara hazırladığı yiyeceklerin tümü ile kediyi beslemiş ve bütün gün aç kalmışlardır. Burada hem kendilerine hem de ailelerine olan sorumluluklarını yerine getirmemiş fakat hayvanlara karşı olan sorumluluklarını gerçekleştirmişlerdir.

3.4.14. On sekizinci bölüm:

Okuma-yazma sınavına çalışmayan Latif, ders çalışma sorumluluğunu yerine getirmemiş ve diğer arkadaşlarından daha düşük not almıştır.

Hikmet Öğretmen, ders çalışmaması sonucunda sınavdan düşük not alan Latif'i dersten geçirmemiş ve böylece diğer öğrencilerini haksızlığa uğratmayarak kendi sorumluluğunu yerine getirmiştir.

Sınavdan düşük not alan Latif, bir sonraki sınav için sorumluluğunu yerine getirerek ders çalışmayı ihmal etmemiş ve böylece sınavdan yüksek not almıştır.

3.4.15. On dokuzuncu bölüm:

Meraklı, kaleci görevini üstlendiği futbol maçında kalecinin neler yapması gerektiğini araştırarak kendi sorumluluğu yerine getirmiştir.

Üstlendiği kalecilik görevi ile ilgili araştırma yapan ve buna rağmen iyi oynayamayan Meraklı, arkadaşlarının tepkisine maruz kalmıştır. Babası ise ona üzülmemesi gerektiğini ve araştırma yapmanın Allah'ın insanlara verdiği bir sorumluluk olduğunu söylemiştir. Yani ilim öğrenmek, her insanın yerine getirmesi gereken bir sorumluluktur.

3.4.16. Yirminci bölüm:

Sıcak havada ağaçtaki yaprakların nasıl kuru kaldıklarını merak eden ve bunu Nazif Amca'ya sormak isteyen Meraklı ile Bilgin konuşmaya selam vererek başlamış ve bireysel sorumluluklarını yerine getirmişlerdir.

3.5. Öz Denetim

3.5.1. Birinci bölüm:

Latif, arkadaşına şaka yapacakken bunun doğru olmadığını fark etmiş ve şakasından vazgeçerek öz denetimini sağlamıştır.

3.5.2. İkinci bölüm:

Aymaz neredeyse her bölümde derslerde devamlı uyuması nedeniyle kendi kendini kontrol etmekte zorlanmakta ve sorumluluğunun bilincinde olmadığı için öğrenciliğin vermiş olduğu vazifeleri yerine getirmemektedir. Bu yüzden öz denetimini sağlayamayan bir karakterdir.

3.5.3. Üçüncü bölüm:

Bu bölümde Rüya'nın dersi dinlemeyip hayallere dalması aslında Aymaz'ın yaptığından farklı değildir. Rüya ders sırasında öz denetimini sağlayamayıp kendini düşlere kaptırmış ve arkadaşları ile öğretmeninin uyarıları sayesinde düş aleminden çıkmıştır.

3.5.4. Dördüncü bölüm:

Oyuna dahil edilmeyen Güçlü, Latif ile intikam planları yaparken burada öz denetimlerini kontrol edememişlerdir. Fakat bu bölümde öz denetimi Bilgin temsil etmiş ve onları doğru olan davranışa yönlendirmiştir. Öz denetim Bilgin sayesinde sağlanmıştır.

3.5.5. Onuncu bölüm:

Hayvanları korkutmaya ve onlara zarar vermeyi düşünen Latif'e, arkadaşları bu düşüncesinin yanlış olduğunu dürüst bir şekilde söyleyerek Latif'in hayvanlara zarar vermesini ve onları korkutmasını önlemiştir. Burada Latif'in kötü davranışlar sergilemesi konusunda öz denetimi sağlayan arkadaşları olmuştur.

Güçlü, Latif'in hayvanlara olan kötümser davranışlarını hoş bulmayarak onu farklı şekillerde cezalandırmaya çalışsa da her zamanki gibi arkadaşları ona engel olarak onun öz denetimini sağlamasına yardımcı olmuştur. Bu bölümde öz denetim değeri karakterler üzerinden verilmiştir.

3.5.6. On birinci bölüm:

Aymaz'ın yediği çikolatayı yarım bırakması üzerine ne yapacaklarını bilemeyen Aymaz, Latif ve Bilgin bu durumu Hikmet Öğretmen'e sormuş ve öğretmen böyle bir durumla karşılaştıklarında israf etmek yerine yiyebilecekleri kadar yemek almaları gerektiğini söylemiştir. Buradan anlaşılacağı üzere öğrencilerin israf etmeyi önlemeleri için özellikle aç oldukları durumlarda öz denetimlerini sağlamaları gerektiği mesajı verilmiştir.

3.5.7. On dördüncü bölüm:

Şefkat'in yeni aldığı kalemiğini beğenip, ihtiyacı olmamasına rağmen o kalemiğin aynısından almak isteyen ve bunun için babası ile konuşan Rüya öz denetimini sağlamakta güçlük çekmiş fakat babasının

düşünceleri ve Hikmet Öğretmen'in farklı ülkelerde zor şartlarda yaşamak zorunda kalan çocukları örnek göstermesi ile Rüya bu fikrinden vazgeçmiştir. Öz denetimini babası ve öğretmeni sayesinde sağlamıştır.

3.6. Dostluk

3.6.1. Üçüncü bölüm:

Rüya'nın derste kurduğu hayalde o, çiçeklerle ve arılarla iletişim kurmak istemekte ısrar etmiş ve Rüya'nın sadece insanlara değil, hayvanlara ve bitkilere beslediği sevgiden kaynaklanan dostluk değeri bu şekilde belli edilmiştir.

3.6.2. Dokuzuncu bölüm:

Şefkat'in okula gelmemesi sonucunda sınıf arkadaşlarının onu merak edip evine gitmesi, aralarındaki dostluk bağının bir göstergesidir.

3.7. Yardımseverlik

3.7.1. Birinci bölüm:

Güçlü, karşıdan karşıya geçmekte zorluk yaşayan yaşlı bir kadına bu konuda yardım etmiştir.

3.7.2. Üçüncü bölüm:

Rüya'nın kurduğu düş aleminde çiçekler, kendi özlerinden neden arıların bal yaptığını bilmezler ve bu konuda Rüya, arılarla konuşarak çiçeklere yardım edebileceğini söyler. Yardımsever bir şekilde çiçekler için arılarla konuşmayı dener.

3.7.3. Altıncı bölüm:

Okul bahçesinde diğer karıncalardan ayrı kalan karıncayı gözlemleyen afacanlar sınıfı, başka bir karıncanın ona yemek getirerek yardım ettiğini görür ve bu durumu öğretmenlerine sorarlar. Öğretmenleri ise Allah'ın tüm varlıkların içinde sevginin olduğunu ve bu sevgi nedeniyle yardım etmenin beraberinde geldiğini söyler. Hem sevgi hem de yardımseverlik değerlerine bu bölümde değinilmiştir.

3.7.4. Sekizinci bölüm:

Meraklı, canı sıkılan Aymaz'a, onun can sıkıntısını geçirmek için ona neler yapabileceği konusunda bilgi vererek yardımcı olmuştur.

Animasyon dizisinin asıl amacı; çocuklara manevi (çoğunlukla dini) değerleri kazandırmak olduğu için bu konuyu İslam dini çerçevesinde değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

3.7.5. Dokuzuncu bölüm:

Okulun bahçesi ile ilgilenen bahçıvan, topun nasıl sektirileceği konusunda uygulamalı olarak öğrencilere yardımcı olmuştur. Buradan anlaşılacağı üzere okulun görevlileri ve öğrenciler arasındaki iletişimin iyi olduğu kanısına varılabilir.

Hastalanan kuşunu veterinere götürmesine rağmen kuşunun iyileşmediğini gören ve onun için endişelenen Şefkat, Hikmet Öğretmen'in sayesinde kuşu için hem tıbbi hem dini yönden yapması gerekenleri yapmıştır. Burada hem sevgi hem yardımseverlik değeri hayvan ve çocuk ilişkisi üzerinden verilmiştir.

Bu bölüme dini açıdan bakıldığında insanın, gücünün yetmediği durumlarda dua etmeyi de ihmal etmemesi gerektiğine değinilmiştir. Çünkü Şefkat, öğretmeni sayesinde dua etmeyi öğrenmiş ve endişesini dua ile hafifleterek kuşunun iyileşmesine yardımcı olmuştur.

3.7.6. Onuncu bölüm:

Latif'in kediyi korkutması sonucunda peşine köpeklerin takıldığını gören arkadaşları onu uyarmış, Latif'in yaralanması karşısında da arkadaşları ona iyi olup olmadığını sorarak yardım etmiştir. Her ne kadar Latif'e bu davranışları nedeni ile kızsalar da ona yardım etmeyi ihmal etmemişlerdir.

3.7.7. On birinci bölüm:

Aymaz, Latif ve Bilgin beraber kantine inmişler ve Aymaz, diğer arkadaşlarına çikolata ısmarlamıştır. Burada nezaket ve cömertlik işlenmiş ve bu yüzden genel anlamda yardımseverlikten söz edilebilir.

3.7.8. On ikinci bölüm:

Bu bölümde öğrencilerin yedikleri ve içtikleri gıdaların ambalajlarını yerlere atmasından rahatsız olan ve bahçe temizliğinden sorumlu Nazif Amca'ya yardım etmek isteyen Rüya, hem Nazif Amca'ya uzun süre çalışıp yorulduğu için su getirmiştir.

Rüya, okul müdürüne temizlik sorunundan bahsederek problemin çözüme kavuşmasını sağlamıştır. Okul müdürü sorunu görmezden gelmemiş hem doğaya hem öğrencilere hem de şahsına karşı olan sorumluluğunu yerine getirmiş ve haftanın bir gününü temizlik günü ilan ederek Rüya'ya yardımcı olmuştur.

3.7.9. On dördüncü bölüm:

Rüya, Şefkat'in yeni aldığı kalemligi beğenip, kendi kalemligi olmasına rağmen aynısını almak istemiştir. Bunun üzerine Hikmet Öğretmen, öğrencilerinin farkındalığını artırmak için onlara farklı ülkelerde çocukların hangi şartlarda ve nasıl yaşadıklarını anlatması ile hem Rüya'nın bu isteğinden vazgeçmesine hem de Rüya dahil olmak üzere diğer öğrencilerin farkındalık düzeylerinin artmasına yardımcı olmuştur.

3.7.10. On beşinci bölüm:

Dedesinin hacca gideceğinin farkına varamayan ve onları bırakıp gideceğini düşünüp üzülen Aymaz ve onun üzüldüğünü gören Bilgin ile arkadaşları bu konu hakkında neler yapabileceklerini düşünerek Aymaz'a yardım etmek istemişlerdir.

3.7.11. On altıncı bölüm:

Bu bölümde "merhamet" değeri ele alınmış ve hayvana karşı merhamet üzerinden bu değer kazandırılması amaçlanmıştır.

Okul bahçesinde aç bir kediye rastlayan ve ona merhamet ederek beslemeye başlayan Şefkat, artık kediye verecek yiyeceği kalmayınca Rüya'ya durumu anlatmış ve her ikisi de kediyi ailelerinin onlara hazırladıkları yiyeceklerin tümü ile beslemiş, kendileri aç kalmıştır. Durumun böyle gitmeyeceğini anlayan Rüya ve Şefkat, olayı öğretmenine anlatmış ve sınıf arkadaşları da kendi yiyeceklerini paylaşabileceklerini söyleyerek hem birbirlerine hem de kediye yardım etmişlerdir.

3.7.12. On yedinci bölüm:

Bilgin, Aymaz'ın ödevinde yapamadığı sorularla ilgili ona yardım etmek istemiştir. Fakat Aymaz'ın Bilgin'e öncesinde yardım etmiş olması, Güçlü'nün iyiliğin bir karşılık bekleyerek yapıldığını düşünmesine sebep olmuştur. Bu düşüncesi ile her yardıma ihtiyacı olan kişiye yardım eden Güçlü, sırasını beklemesi gereken bir durumda diğer kişilerden karşılık olarak sıralarını istemiştir. Beklediği durumun tersi ile karşılaşan Güçlü'ye ise karşılık bekleyerek yardımda bulunduğu kişiler yardım etmiştir.

3.7.13. On sekizinci bölüm:

Bilgin, bisiklet sürdüğü sırada yolda duran kediyi ezmek için bisikletin yönünü değiştirip bir kaza yapmak zorunda kalmıştır. Kediye bir zarar gelmemesi için ona merhamet ederek kendinden fedakârlık yapmayı seçmiştir.

3.7.14. On dokuzuncu bölüm:

Futbol maçında iyi bir oyun sergileyemeyen Meraklı'ya tepki gösteren arkadaşları, topun havasının azalması üzerine Meraklı'dan yardım istemiş ve Meraklı da bu konu ile ilgili bilgilerini arkadaşları ile paylaşarak onlara yardım etmiştir.

3.8. Dürüstlük**3.8.1. Birinci bölüm:**

Latif, arkadaşına şaka yapacakken bunun doğru olmadığını fark etmiş ve şakasından vazgeçerek dürüst olmayı seçmiştir.

3.8.2. İkinci bölüm:

Meraklı, sınıf başkanlığı seçiminde asıl adayının Bilgin olmasına rağmen sınıfta bir karışıklığa sebebiyet verme amacıyla dürüst olmamış ve kendi menfaati doğrultusunda Güçlü ve Latif'e oy vermiştir.

3.8.3. Dördüncü bölüm:

Oyuna dahil edilmeyen Güçlü'nün karşı taraf için aradığı intikam planları hakkında, Latif ile fikir birliği yapmaya çalışsa da Bilgin duruma el koymuş; Güçlü'ye selam vererek konuşmaya başlayıp başlamadığını sormuş ve bunun üzerine ona hatasını dürüst bir şekilde söylemeyi tercih etmiştir.

3.8.4. Onuncu bölüm:

Şaka yapmayı sevmesi ile bilinen Latif, bu kez bir köpeği korkutmaya çalışmış ve arkadaşları ise bu hareketi üzerine ona, yaptığının yanlış olduğunu dürüst bir şekilde anlatmayı tercih etmişlerdir.

3.9. Vatanseverlik

3.9.1. Beşinci bölüm:

Latif'in Bilgin'e şaka yapma amacı ile attığı kâğıt yere düşmüş ve Latif, yere düşen kâğıdı çöpe atmamıştır. Böyle bir sahne bu bölümde yer almamıştır. Vatanseverlik sadece ulusunu sevmekten ibaret değildir. Sevginin yanı sıra vatanını temiz tutmak, bunun için de elinden geleni yapmak en önemli görevlerdendir.

3.9.2. Sekizinci bölüm:

Meraklı, canı sıkılan ve ne yapacağını bilemeyen Aymaz'ı, çilek fidanlarını dikmesi konusunda teşvik etmiş ve bunun üzerine Aymaz fidanları ekip bir vatanseverin yapması gerekeni, doğaya karşı olan sorumluluğunu gerçekleştirmiştir. Burada vatanseverlik değerinden söz edilebilir.

3.9.3. On ikinci bölüm:

Bahçe temizliğinden sorumlu olan Nazif Amca sadece mesleki zorunluluktan değil, aynı zamanda temizlik yapmaya hem dini açıdan hem bireysel yönden dikkat ettiği ve bu eylemden zevk aldığı için çevreye karşı olan sorumluluğunu yerine getirerek bir vatanseverin yapması gerekenleri yapmaktadır.

Okulda eğitim ve öğretim gören öğrenciler ise yedikleri ve içtikleri gıdaların ambalajlarını yerlere atarak hem iyi bir vatandaş olmanın sorumluluklarını hem de çevreye karşı olan vazifelerini yerine getirmemişlerdir. Bu durum karşısında Rüya, bilinçli davranarak bu durumu okul müdürüne anlatmış ve okul müdürü ise bu konu hakkında yapması gereken ve öğrenciler tarafından örnek alınacak bir davranışta bulunmuştur. Haftanın bir gününü tüm okul öğrencilerinin temizlikten sorumlu olması ve bu konuda daha duyarlı olmalarını sağlamak için temizlik günü ilan etmiştir.

3.10. Sabır

3.10.1. Sekizinci bölüm:

Meraklının teşvikiyle çilek fidanları dikmeye başlayan Aymaz, fidanlarının filizlenmesi için her gün sabrederek onları sulamaya devam etmiştir.

3.10.2. Onuncu bölüm:

Hayvanlara karşı kötümser bir bakış açısına sahip olan ve her defasında onları korkutmaya çalışan Latif'e karşı bütün sınıf arkadaşları, onu uyarmış olsalar da Latif'in değişmeyen tavırları karşısında sabırlı davranmışlardır.

3.10.3. On yedinci bölüm:

İyiliğin bir karşılık bekleyerek yapıldığını düşünen ve bu düşüncesi ile her yardıma ihtiyacı olan kişiye yardım eden Güçlü, sırasını beklemesi gereken bir durumda sabırlı davranmamış ve o kişilerden karşılık olarak sıralarını istemiştir. Bu bölümde kişinin hem yaptığı iyilik karşısında bir beklenti taşımaması hem de o iyiliğin mükafatı olacağını fakat bunu sabırlı bir şekilde beklemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Tablo 1. İncelenen bölümlerde yer alan kök değerler ve bu kök değerlerin yer aldığı bölümlerin sayıları

Kök Değerler	
Adalet	3 bölümde geçer.
Dostluk	2 bölümde geçer.
Dürüstlük	4 bölümde geçer.
Öz denetim	7 bölümde geçer.
Yardımseverlik	14 bölümde geçer.
Saygı	6 bölümde geçer.
Sevgi	10 bölümde geçer.
Sorumluluk	16 bölümde geçer.
Vatanseverlik	3 bölümde geçer.
Sabır	3 bölümde geçer.

4. “AFACANLAR SINIFI” ÇİZGİ FİLM VE ANİMASYON DİZİSİNDE İÇERİK

Birinci bölümde, somut olarak çocuğun algılayacağı şekilde doğru yaşamı örneklendiren ve Allah algısı ile birlikte sünnetleri öğretmenin önemi üzerinde durulmuştur.

Çocukta, doğuştan gelen Allah tasavvuruna yönelik bir eğilim vardır. Bu eğilim geliştirilmelidir (Yavuz, 2012). Çocukluk döneminde Allah inancının sevgi ya da korku ağırlıklı olarak verilmesi sonraki dönemlerde bireyin dine ve dinî uygulamalara yaklaşımını belirleyecektir. (Türk, 2015)

Üç, beş ve on üçüncü bölümlerde doğa olayları ile Allah'ın hikmeti arasında kulun sorumluluğu ilişkilendirilmiş, çocuğa hayati sorgulamayı, inançları yönünden anlamlandırılan temel bilgiler verilmiştir. Dini bilgilerin kazandırılması ve davranışlara yansıtılması uzun bir süreci, sistemli ve etkili bir yöntem bilgisini, iyi bir zamanlamayı gerektirir (Dodurgalı, 1998). Bu durum kuşkusuz, çocuğun doğuştan dindar olması anlamına gelmemektedir. Zira çocuğun dinî duygu ve düşünceleri günlük yaşantısındaki görgülerinin ve gözlemlerinin etkisinde gelişmekte ve çocuk, diğer konularda olduğu gibi dinle ilgili kavramları, hükümleri ve davranış biçimlerini de çevresinden öğrenmektedir (Koç, 2008).

Çocukların dini kavramları konuşma diline aktarması bu bölümde kendini göstermektedir. Rüya'nın “*Kainattaki her şey çok düzenli. Çünkü Allah bir*” ifadeleri bu düşünceleri desteklemektedir.

Altı, dokuz ve onuncu bölümlerde insani duyguların, ilahi menşee dayandığı gösterilmiş, inancın ceza ile korkutularak değil, doğrusunu yaparak iyi bir davranış olduğu anlatılmıştır.

Bu durumun aksine korkuya dayalı, cezalandıran, cehennemi olan yakıcı bir Allah imajı ile korkutularak din eğitimi yapılmaya çalışılması çocuğun dini yaşamını etkileyerek dine ve dini konulara korku beslemesine neden olacaktır (Akt: Nas, 2018). Özellikle çocuklar doğduğu andan itibaren diğer canlılara özellikle de hayvanlara karşı ilgi duyar (Dağı&Alptekin&Kaplan, 2018).

Günümüz insanının etrafını saran yaşam biçimlerinin (modernizm, materyalizm gibi) insanı merhamet duygusundan uzaklaştırdığı, hayatın sunduğu tüm olanaklara sahip olmak isteyen insanın; “en çok bana” hatta bazen “sadece bana” diyecek kadar bencilliğin esiri olabileceği düşünülmektedir (Akt: Akın, 2018). Oysa Mevlana'nın insanlara tavsiyede bulunduğu 7 öğütünden birisi de merhamettir. Mevlâna “Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.” derken, insanları ayırarak onlara zulmetmemeyi, insan, hayvan, bitki türünden tüm varlıklara imkânlar doğrultusunda şefkatli ve merhametli davranmayı, aç ve açıtakilere yardım etmeyi öğütlemektedir (Akt: Başdağ&Kıral, 2016). Bu ilginin sıradan bir sevgi ile değil, inanç ile ulvileştiği çocuğa öğretilmelidir.

Dördüncü ve on beşinci bölümlerde geçen görgü kurallarının başında yer alan selamlaşma, hal ve hatır sorma gibi insani vazifeler iletişimin de temelidir. Herkes kendi yaşantısını doğru bulur. İnsanın kendini değerlendirmesi çok zordur. Fakat insan kendini eleştirmeyi bilebilmelidir. Bir Müslüman'ın beş farzından biri olan hacca gitmek, Mekke'nin, ilk Müslüman'ın ilk evi olduğu şeklinde anlatılmış ve hacca gitmeden önce bir Müslüman modeli çizilmiştir. Seride çevresi ile selamlı ve sağlıklı bir iletişim kuramayan bir kişinin, hacca gitmesinin de inanç ile sorgulanacak bir tarafı vardır. Seride bu iki önemli konunun yer alması bu bağdaştırmayı açıkça göstermektedir. Bu bilinç verildiği zaman çocuk bütün değerleri kazanmış olur. Aile ve okul buna dikkat etmelidir.

İnsanların birbirlerine saygı göstermelerinin ilk adımı selamlaşmalarıdır (Akt: Kesgin, 2019). Çünkü selamlaşmak karşılıklı olarak insanların birbiri üzerindeki haklarıdır (Kesgin, 2019). Aynı zamanda kişinin kendisine, kendi dışındaki yaratılmışlara ve Allah'a karşı sorumluluğu, birbirlerini tamamlayan bir bütünün parçaları gibidir. Selam, bunların birbiriyle iç içe geçmesinin tezahürüdür (Kesgin, 2019).

On birinci ve on dördüncü bölümlerde bahsedilen israf, insanlığın temel sorumluluğudur. Türk kültüründe de önemli olan bu konu, bir yaşam biçimidir. İsrif ve tutumluluk, atasözlerimizden manilerimize kadar girmiştir. Ekonominin en önemli kuralları arasında yer alan konulardan biri de tasarruftur. Tutumlu olmayı öğütleyen, tutumlu olmayanların başına gelecek sıkıntıları hatırlatan çok sayıda atasözümüz vardır (Beğenmez, 2013).

Damlaya damlaya göl olur, damlacıktan sel;

Ak akça kara gün içindir;

Damlayı hor görenin yurdu yanar, çöl olur (Akt: Beğenmez, 2013).

Bu seride ise israfın yanlış olduğu da işlenmiştir.

İslam düşüncesinde israf, yaşamın her sahasında dini, dünyevi, sosyal, psikolojik, ekonomik, kültürel alanlarda, din ve aklın orta yol çizgisinden çıkmayı ifade etmektedir (Akt: Sancaklı, 2015) İsrif, modern dönemde tüketim toplumuna evrilmiş, kitlesel ve küresel bir boyut kazanmış hatta bir kültür haline gelmiştir. İsrif, toplumun yaşamını yönlendiren ona değer yargılarını empoze eden bir ideolojiye dönüşmüştür (Öksüz, 2013).

Elbette ki aşırı tüketim ve israf kavramları birbirinden ayrı değildir. Aşırı tüketim, israfı doğurmaktadır.

Köse, toplumun yaşamına yön vermeye çalışan bu israf kültürü ile ilgili “önemli ölçüde eskimeden kalmak, hep gündemde ve “yeni” olmak, genel trendi takip etmek için başvurulan giyim-kuşam, süslenme ve genel olarak tüketim eğiliminin birey için taşıdığı ontolojik anlamın büyük olduğunu” belirtmektedir (Köse, 2008) Oysa İslam’da gösterişçi harcamaların da israfa yol açan bir durum olması nedeni ile yasaklandığı görülmektedir (Köroğlu, 2013).

Sekizinci bölümde sorumluluk üstlenme ve ağaç sevgisi birlikte işlenmiştir. Nitekim Hz. Peygamber ağaç dikilmesinin önemini belirtmek üzere “Müslümanlardan bir kimse ağaç dikerse o ağaçtan yenen mahsul mutlaka onun için sadakadır. Yine o ağaçtan çalınan meyve de onun için sadakadır. Vahşi hayvanların yediği de sadakadır. Kuşların yediği de sadakadır. Herkesin ondan yiyip eksilttiği mahsul de onu dikene ait bir sadakadır (Müslim, Müsakat: 7, 8, 10) buyurmaktadır (Akt: Köroğlu, 2018). Böylece Meraklı, farkında olmadan Aymaz’ın hem doğaya karşı hem de dini yönden görevini yerine getirmesine yardımcı olmuştur.

Dokuzuncu bölümde sıkıntılı ve zor durumlarda aklın yolunu takip etmek kadar Allahtan da ümit etmenin ve dua etmenin önemi aktarılmıştır. Kendisine yardımcı olabilecek yetkin bir varlığa inanma çocuğun ümitsizlik, karamsarlık gibi duygulardan kurtulup iyimser bir karakter oluşturmaya yardımcı olur (Türk, 2015). Hele insanların, sadece kendileri için değil, başkaları için de dua etmeleri, sevgi ve yakınlığın temellerini oluşturur (Karacoşkun, 2005).

Bu animasyon dizisinde genellikle öğretmen, öğrencilere kesin bir dille neyi yapıp neyi yapmayacaklarını söylemek yerine onların yaşayıp öğrenmelerine imkân tanımıştır. Çünkü çocukların yetişkinlere göre en önemli eksikliklerinden birisi tecrübeleridir. Tecrübeler, bedeller ödenerek kazanılmış değerli birikimlerdir. İnsan ömrü, her şeyi tecrübe ederek öğrenecek kadar uzun değildir. Eğitimde rehberliğin önemi de burada ortaya çıkmaktadır. (Koç, 2008)

Buradan anlaşılıyor ki; değerler bize neyi yapmamız gerektiğini kesin olarak söylemezler. Ancak yapılacak olan doğru şeyler için rehberlik ederler. (Akt: Oğuz, 2012)

Eğitimde dini bilgilerin ya da taraflı olarak İslam dininin bilgilerinin verilmesi hep tartışma konusu olmuştur. Bu seride görüldüğü üzere İslam dinine ait gibi görünen olayların aslında evrene yönelik insani ve ahlaki ölçütleri kapsadığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Afacanlar Sınıfı animasyon dizisi serisi kök değerlere uygun bir içerik olarak hazırlanmış, okul öncesi seviyesinde bir çizgi film dizisidir. Doğru insan yetiştirmede kullanılabilecek bu animasyon dizisinin içeriği hakkında bir sorun olmamasına rağmen o yaş grubu için animasyon tekniklerinin oldukça zayıf olduğu görülmektedir.

Okul öncesi yaş grubunun dikkatini çekecek ve hayal gücünü genişletecek daha fazla renk, unsur ve harekete yer verilebilecekken olayların oldukça sade ve yalın bir sınıf ortamında işlenmesi bu animasyon dizisinin izlenme etkisini azaltabilecek unsurlardan biridir. En eski animasyon filmlerden sayılan “Heidi” filmi ise 1970’lerde hazırlanmasına rağmen o günün teknikleri ile çok daha hareketli, renkli ve çok unsurlu hazırlandığı görülmektedir.

Okuma alışkanlığının yerini alan animasyon çizgi filmler, günümüzde yabancı kültürü aktaran animasyon çizgi filmlerin etkisi ile kendi milli değerlerinden uzak, kendine bile yabancı yetişen bir nesli ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden eğitim fakülteleri, çizgi film ve animasyon alanını farklı bir sektör olarak görmemeli, bu alan ile yakın iş birliği içinde çalışmalar yapmalıdır.

Milli Eğitim’in genel amaçları; Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan

Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir.

Öğretmen;

Alanı ile ilgili bilgiyi vereceği kadar, bireyin beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından da gelişmesini sağlamalı,

Bireyin evrensel dünya görüşüne sahip olmasını sağlamakla beraber hem ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirmesi hem de bilgi, beceri ve davranışlarını yönetmesi konusunda alışkanlık kazandırmalı,

Bireye, kendi mutluluğu ve refahı kadar ülkesinin mutluluğu ve refahını sağlayacak sorumluluk bilincini vermelidir.

Milli Eğitim'in genel ve özel amaçlarını karşılamak, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği özellikle Türkçe öğretmenliği, her türlü edebi metni materyal olarak kullanabildiği gibi çizgi film ve animasyonları da alanın önemli bir materyali olarak ele alabilmelidir.

Fabl, hikâye ve masal türlerinin ortak özelliklerini taşıyan çizgi film ve animasyonlar, bu türlerin özellikleri ile ele alınarak analiz edilmeli ve bu çalışmalar sonucunda çizgi film ve animasyonlara yönelik analiz teknikleri ve yöntemler üzerinde çalışılmalıdır.

Bilim, ihtiyaçlar karşısında ortaya yeni çıkan gelişme ve ürünleri ele alarak, bunların değerlendirmelerini yapma ve kullanma vazifesini üstlenmiştir. Çizgi film ve animasyonlarda bugün teknolojinin getirdiği fırsatların sonucunda yeni nesilleri etkileyen bir sektör olarak ortaya çıkmış, henüz bilimsel olarak yeterli bir şekilde eğitimde kullanılamamıştır. Bu eksikliğin giderilmesi eğitim fakültesi alan uzmanlarının öncelikli çalışması olmalıdır.

KAYNAKÇA

Akça, F. & Çilekçiler, N. K. (2019). "Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların En Çok Etkilendiği Çizgi Film Karakterleri ve Bu Karakterlerle Özdeşleşmelerinin Yol Açabileceği Dijital Tehlikeler", *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 6(2): 403-433.

Akın, Ş. H. (2018). "Merhamet Kavramı ve Schopenhauer'in Merhamet Yaklaşımının Değerlendirilerek Farklı Düşünürlerin Görüşleriyle Karşılaştırılması", *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 5(3): 126-131.

Aksan, G. (2016). "Max Weber ve Değerler Sosyolojisi: Bir Metodolojik İkilemin Düşündürdükleri", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 35: 427-446.

Alabay, E.; Can, B. H., Kandemir, A. B. & Güney, K. (2018). "TÜBİTAK Tarafından Yayınlanan Meraklı Minik Çocuk Dergisinin Değerler Açısından İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35): 7-26.

Alp, Y. & Kaleci, D. (2018). "YouTube Sitesindeki Videoların Eğitim Materyali Olarak Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri", *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 3 (1): 57-68.

Ardahanlı, Ö.; Korukcu, A. & Güngör, M. (2015). "Animasyon Filmlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi", *Uluslararası Sinema ve Din Sempozyumu*, 21-24 Mayıs 2015, Sinema ve Din, 53-82, İstanbul.

Arıcı, F. A.; Arslan, A. M., Karatay, H., vd. (2016). "Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı", Grafiker Yayınları, Ankara.

Arslan, M. A. & Yılmaz, O. (2014). "Bestami Yazgan'ın Eserlerinde Dini Değerler", *I. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, 24-25 Ekim 2014, Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarlar Birliği, 51-59, İstanbul.

Ayaydın, Y. & Ayaydın, H. Y. (2018). "Sosyal Medyanın Değer Oluşturma Sürecindeki Rolünün Öğrenci Görüşleriyle İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35): 57-89.

Aydın, M. (2003). "Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği", *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3): 121-144.

Aydın, M. Z. (2010). "Okulda Değerler Eğitimi", *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı: 18: 16-18.

- Beğenmez, N. M. (2014). “*Atasözlerinde Günlük Hayat*”, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Bilis, P. Ö. (2011). “Çizgi Filmlerde Temsil Edilen Toplumsal Değerler Sistemi”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bilis, P. Ö. (2014). “Rol Modelleri ve Toplumsal Değerler Açısından “Uçaklar” Adlı Animasyon Filmi Üzerine Bir İnceleme”, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(3): 201-227.
- Cihan, S. (1989). “Hz. Peygamberin Sünnetinde Yeme ve İçme Adabı”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (5): 33-43.
- Coşkun, Y. & Arslantaş, H. (2016). “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Televizyon İzlemelerine Yönelik Anne Görüşlerinin İncelenmesi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2): 1-16.
- Çelikkaya, T. & Seyhan, O. (2016). “Değerlerin Kazanılmasındaki Etkili Faktörler (Öğrenci Görüşleri)”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36): 167-191.
- Çepni, S. (2009). “*Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*”, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Dağı, F.; Alptekin, M. & Kaplan, T. (2018). “Türk Dünyası Hayvan Masallarında Tespit Edilen Değerler/Values Established in the Fables of the Turkish World”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(43): 227-247.
- Dam, H. & Karataş, M. (2014). “Değerler Eğitimi Açısından Veda Hutbesinde İnsan Onuru”, *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2): 48-75.
- Demir, T. & Özdemir, B. (2013). “Türkçe Eğitiminde Karagöz/Gölge Oyunları ile Değer Öğretimi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25): 57-89.
- Demir, T.; Karadağ, R. & Kolaç, E. (2012). “Öğretmen Adaylarının Dil Eğitiminde Çocuk Edebiyatı Metinlerinin Kullanımına Yönelik Görüşleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161(161): 195.
- Demiral, U.; Yamaner, E. & Süklüm, N. (2016). “Çizgi Filmlerde Verilen Eğitimsel Mesajlar; TRT Çocuk Kanalı Örneği”, *Journal of International Social Research*, 9(45): 536-564.
- Dılmaç, B., Ulusoy, K. (2016). “*Değerler Eğitimi*”, Pegem Akademi, Ankara.
- Dodurgalı, A. (1998). “*Ailede Çocuğun Din Eğitimi*”, İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ekici, F. Y. (2015). “Çizgi Filmlerin Çocuklar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çok Boyutlu Bir Değerlendirme”, *Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5): 70-84.
- Erdal, K. (2009). “Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı: 17: 1-17.
- Erdoğan, Ö. & Uçukoğlu, H. (2011). “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumu Algıları ile Atılganlık ve Olumsuz Değerlendirilmekten Korkma Düzeyleri Arasındaki İlişkiler”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1): 51-72.
- Eşitti, Ş. (2016). “Çizgi Filmlerde Küresel ve Yerel Kültürün İnşası: Caillou ve Pepee örneği”, *Karadeniz-Blacksea-Черное море*, 32(32): 125-144.
- Gönen, M.; Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. & Kahve, Ö. (2016). “Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik ve Resimleme Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4): 724-735.
- Gönen, M.; Uygun, M., Erdoğan, Ö. & Katrancı, M. (2012). “Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 42(196): 258-272.
- Gülden, B. (2015). “Değerler Eğitiminde Çizgi Filmlerin İşlevi”, *Eğitimde Gelecek Arayışları Düünden Bugüne Türkiye’de Beceri Ahlak ve Değerler Eğitimi Konferansı*, 16-18 Nisan 2015, Atatürk Araştırma Merkezi, 735-765, Bartın.
- Gündüz, T. (2010). “Üstün Zekâlı Çocuklarda Ahlâk Gelişimi ve Eğitimi”, *İÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1): 157-177.

- Karaboğa, M. T. (2017). “Medya Çağında Çocuk ve Çocuk Kültürü: Şiddet ve Tüketim Kültürünün Yansımaları”, *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(2): 1-17.
- Karacoşkun, M. D. (2005). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Dua”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(1): 101-124.
- Karadaş, İ.; Kaya, B., Özyürek, A. & Yeşil, Z. (2018). “Keloğlan Masalları Çizgi Filminin Değerler Açısından İncelenmesi”, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 4: 1-11.
- Karakuş, N. (2015). “Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği)”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30): 251-277.
- Karashahin, H.; Hamarat, D., Işıtan, S. & Özcan, A. (2015). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İzledikleri Çizgi Filmler Üzerine Bir İnceleme: Caillou ve Sünger Bob Örneği”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33): 75-91.
- Karatay, H. (2014). “Değer Aktarımı ve Çocuğa Görelik Açısından Eflatun Cem Güney’in Masalları”, *Masal Babası Eflatun Cem Güney Sempozyumu Bildirileri I*, Sivas 1000 Temel Eser, Sivas.
- Kardaş, M. N. & Cemal, S. (2017). “Değerler Eğitimi ve Türkçe Öğretiminde Değer Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalara İlişkin Kaynakça Denemesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16): 383-412.
- Kasapoğlu, A. (2018). “Sosyoloji Öğrencilerinin Sosyal Değer ve Tutumları”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(1): 141-157.
- Kavut, S. (2015). “Çocuğun Kişiler Arası İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Ailenin Rolü”, *IV. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi*, 14-17 Mayıs 2015, Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, 77-89, Kütahya.
- Kaya, F. Ş. (2018). “Üniversite Gençliğinin Öz-Duyarlık Değer Yönelimleri ve Dindarlık Eğilimleri (Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Karşılaştırması)”, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 21(2): 144-179.
- Keşgin, S. (2019). “Erdemli İnsanlar Yetiştirmek Bağlamında Bir Kavram Değerlendirmesi: Selam, İlahiyat Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler”, Gece Akademi, Ankara.
- Kıral, B., & Başdağ, S. (2018). “Sınıf Öğretmenlerinin Merhamet Eğitimi İlişkin Görüşleri”, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1): 80-96.
- Kırıkkale Milli Eğitim Müdürlüğü, (2016). “*Vatanseverlik*”, Değerler Eğitimi Projesi, Kırıkkale.
- Koç, A. (2008). “Okul Çağı” Çocuklarının Ailede Din Eğitimi”, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 17: 145-176.
- Koçak, Ö. (2016). “*Üç Boyutlu Çizgi Filmlerin Okul Öncesi Çocukların Mekânda Konumla İlgili Kavram Gelişimine Etkisi*”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kolaç, E. (2010). “Hacı Bektaş Velî Mevlâna ve Yunus Felsefesiyle Türkçe Derslerinde Değerler ve Hoşgörü Eğitimi”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (55): 193-208.
- Koroğlu, C. Z. (2013). “Tüketim Kültürü ve Çevre: İslâm Perspektifinden Bir Değerlendirme”, *Toplum Bilimleri Dergisi*, 7(14): 217-232.
- Koroğlu, C. Z. & Koroğlu, M. A. (2018). “İnsan-Evren Diyalektiği Üzerine: İslami Perspektiften Bir Analiz”, *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Sayı: 50: 53.
- Köse, H. (2008). “Lefebvre ve Modern Dünyada Gündelik Hayat”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 27: 7-24.
- Kurtoğlu, F. S. (2017). “Âşık Veysel’in Şiirlerini Değerler Eğitimi Açısından Okumak”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Sayı: 83: 101-123.
- Kurtoğlu, F. S. (2019). “Kök Değerler Açısından Hacı Bektaş Veli’nin Eserleri”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, Sayı: 89: 55-70.
- Mehdiyev, G. (2018). “Çocuk ile İletişim: İnsan Yetiştirmek”, *Journal of Social Sciences Institute/Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16): 613-624.
- Merriam, S. B. (2013). “Nitel Araştırma: *Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*”, (Çev.: Selahattin Turan), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

- Muslu, D. (2015). “Okul Öncesi ve İlkokul Çağı Çocuklarının Animasyon Tekniklerine Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Nas, M. (2018). “Çocukluk Dönemi Gelişimi ve Din Eğitimi”, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Neslitürk, S.; Özkal, N. & Dal, S. (2015). “5-6 Yaş Çocuklarının Değer Kazanım Süreçlerine Anne Değerler Eğitimi Programının Etkisi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3): 883-899.
- Oğuz, E. (2012). “Öğretmen Adaylarının Değerler ve Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2): 1309-1325.
- Oktay, N. D. (2019). “Değerler Eğitimi Açısından Up “Yukarı Bak” Animasyon Filminin Değerlendirilmesi”, Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Oruç, C.; Tecim, E. & Özyürek, H. (2011). “Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler” *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48): 281-297.
- Öksüz, A. (2013). “Tüketim Kültürü İsrafın Sebep ve Çareleri”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 30(30): 89-127.
- Önder, M. & Bulut, H. (2013). “Temel Dini Değerler ve Değerler Eğitimi”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 15-32.
- Sağlam, İ. (2002). “Hz. Peygamberin Çocuk Eğitiminde Öne Çıkardığı Hususlar”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2): 167-190.
- Samur, A. Ö.; Demirhan, T. D., Soydan, S. & Önkol, L. (2014). “Pepée Çizgi Filminin Ebeveyn Öğretmen ve Çocuk Gözüyle Değerlendirilmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26): 151-166.